

સમુદ્રની પટકથા

ગુજરાતી ભાષાના વાંચકો માટે એક અલગ પહેલ....સમુદ્રના વિવિધ જીવોની જીવન શૈલીનાં વર્ણનનો કંઈક અલગ અંદાજ

ભાગ ૮ : "કોરોના"

માર્ચ-૨૦૨૦ મહદંશે દરેક ન્યુઝ પેપર હેડ લાઈન "કોરોના મહામારીનું ભયાવહ દ્રશ્ય....__પોઝીટીવ અને __નાં મોત...!", ન્યુઝ ચેનલો અને વોટ્સએપમાં પણ કોરોના મહામારી અને કોરોના વોરીયર્સ વચ્ચેના મહાસંગ્રામની જ ગાથા. દેશભરમાં લોકડાઉનથી થંભી ગયેલ મનુષ્ય જીવન, ૩ માસ જેટલા લાંબા મધ્યાંતર બાદ હાલ ધીમે-ધીમે અનલોક-૩ નાં સ્ટેજે પહોંચવા છતાં મનુષ્ય જીવ મુક્ત મને ફરી નથી શકતો. જીવનની દરેક ક્ષણમાં કોરોનાની ચર્ચા કે ચિંતન સામાન્ય થયું. અન્ય મુદ્દે ચિત્ત પોરવવાની તમામ કોશિશ કરવા છતાં પણ કોરોનાતો અવશ્ય ચિંતનમાં આવેજ...!, મારા સાથે પણ કઈ આવું જ થયું. નવરાશની પળે ઘરનાં એકવેરિયમમાં રહેલ એક નાના જીવિત શંખની બાયોલોજીકલ માહિતી મેળવવા Indian Freshwater Molluscs બુકમાં પાના ઉથલાવી રહ્યો હતો. તો માનવામાં ન આવે, પણ ત્યાંએ અંતે કોરોના જ મળ્યો. બોલો, એ શંખની પ્રજાતિનું નામ કોરોના હતું...!

Clithon corona, નદીમાં રહેતો શંખ, સમુદ્ર જોડે સીધો સંબંધ નહીં, પણ નદી અને દરિયાના પાણી ભેગા થતા હોય એવું ખરસરું પાણીમાં રહે. ભારતમાં ફક્ત નિકોબાર આઈલેન્ડ ખાતે પ્રાકૃતિક આવાસમાં જોવા મળે, બાકી એમ તો એકવેરિયમ શોપમાં મળી રહે. ૧૫ થી ૨૦ મી.મી નું ઉપરના ભાગે સર્પાકારે કાંટા ધરાવતું ગોળાકાર કેલ્સિયમ કાર્બોનેટનાં શંખ કવચ સાથે વિચલન કરતું મૃદુકાય જીવ. ભય અનુભવતાની

સાથે પોતાનું આખું નરમ શરીર શંખમાં સંકોચી શંખનાં ખુલ્લા છેડાને પણ ઢાકણથી બંધ કરીદે. એ ઢાકણને operculum કહેવાય. શંખ કથ્થઈ-પીળા-રાતા રંગનાં પટ્ટાથી આકર્ષિત. જેથી એકવેરિયમમાં સુશોભન તરીકે વધુ પસંદગી પાત્ર હોવાથી એકવેરિયમ શોપમાં વેચાણ થાય. ખોરાકમાં શેવાળ કે અન્ય જીવો દ્વારા ત્યજેલ ખોરાકનો ઉપયોગ કરી એકવેરિયમ સફાઈની કામગીરી પણ કરે.

આ કોરોના શંખનાં જ કુટુંબ Neritidae નો જ એક અન્ય સભ્યથી કદાચિત તમે પરિચિત હશો.....?, દક્ષિણ ગુજરાતમાં ખરસૂરું પાણીમાં મળતી પ્રજાતિ Neritina violacea. બાંધકામ માટે વપરાતી ખારા પાણીની રેતીમાંથી બાળકો રમવા માટે જે નાના શંખ-છીપ ભેગા કરે તેમાં મળી રહે. અલીદાર ટોચ વગરની લીસી અર્ધ ગોળાકાર સપાટીવાળો એકદમ અલગ આકારનો શંખ, જેને બાળકો કુકડો કે કુકી તરીકે ઓળખાવી રમતમાં ઉપયોગ કરે. જો જાણતા હો તો એના દ્વારા સરસ મજાની સિસોટી પણ વાગે.

કોરોના શબ્દ એ હાલ ફક્ત એક વાયરસને સંદર્ભે પ્રચલિત થયેલ. બાકી શહેર, સ્થળ, કાર, નોવેલ, મ્યુઝીક આલ્બમ, ફિલ્મ જેવા અનેકો નામોમાં કોરોના શબ્દનો વર્ષોથી ઉપયોગ થતો આવ્યો છે. એના પર Ph.D કરવી હોય તો તો ત્રિકાળજ્ઞાની ગુંગલને પૂછી જો જો...બાકી કોરોના નો એક ગુજરાતી અર્થ મુકુટધારી/કલગીધારી થાય એટલે આ શંખનાં માથે આવેલ કાંટાથી નિર્મિત થતી મુકુટની પ્રતિભાથી આ શંખ પ્રજાતિનાં નામે કોરોના જોડાયું એવું મારું માનવું....હા, એવી જ મુકુટધારી એક અન્ય પ્રજાતિ પણ છે. "Melongena corona"

<https://conchology.co.in>

www.facebook.com/conchology.co.in

- મેહુલ& હિરલ

તા. ૧૫/૦૮/૨૦૨૦